

Examenul de bacalaureat național 2020
Proba E. b)

Limba și literatura maghiară maternă
BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică;
Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

Test 16

- Se punctează oricare alte formulări/ modalități de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit prin barem. Nu se acordă fracțiuni de punct.
- Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea punctajului total acordat pentru lucrare la 10.

SUBIECTUL I **(30 de puncte)**

a. Cím és szövegegész viszonya **5 pont**

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. A költemény címe alapján az olvasó arra gondolhat, hogy a vers központi motívuma a sejtelmes és ugyanakkor különleges hangot kibocsátó tárna, bányajárat lesz, melyhez a sötétség képzete mellett a kincs motívuma is kapcsolható. A szöveg első versszaka azonban ellentmond ennek a feltevésnek, hiszen már ekkor kibontakozik a költemény központi motívuma, amely a „lelke” szó által jelenik meg. Cím és szöveg között tehát részleges viszony bontakozik ki. stb.),

értvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben értvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben értvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

b. A vers központi motívumának jelentésképző szerepe **5 pont**

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. A vers központi motívuma a beszélő lelke és a vele azonosított kép „Daloknak szent hegye”. A vers folyamán ez a kép bontakozik ki, a következő három szakasz első és harmadik sorában. A lélek-hegy metaforához tehát ellentétes értékek kapcsolódnak: egyrészt a tisztaság, a magasság, a fény, másrészt pedig a sötétség, a mélység, a veszély és megsebzettség képzete. stb.),

értvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben értvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben értvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

c. A költemény szervezőelve **5 pont**

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. A költemény szervező elve az ellentét, amely a lélek-hegy metafora ellentétes képzeteket kapcsoló képeiben bontakozik ki. A hegycsúcsához pozitív képek tartoznak, míg a mélységhez, a tárnához negatív. Az ellentétes viszony mellett azonban egymást kiegészítő, egymást feltételező viszony is megjelenik, amely az utolsó versszakban szűnik meg. A hegy beomlása, a lélek pusztulását kifejező metaforikus kép – hegy és tárna egyaránt elpusztul –, a „csoda-tánc”, „a büszke tető táncos népe” ugyanúgy pusztul el, mint a gondok, kínok, rémek. A szimbolikus képrendszer azonban utal az alkotói folyamat gyötrelmeire is. A műalkotás törékenysége, esetlegessége fogalmazódik meg. Ebben az értelemben a költemény zárata egy paradoxon, hiszen miközben a lélek és a versírás pusztulása jelenik meg, létrejön az a műalkotás, amelyben az alkotási folyamat küzdelmes voltáról van szó stb.),

értvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben értvényes, kifejtett válasz 3 pont,

Probă scrisă la limba și literatura maghiară maternă

Test 16

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică; Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

Barem de evaluare și notare

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszadásra 1 pont.

d. A költemény hangneme

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. A költeményben hangneme elégikus. A vers folyamán a magasság és mélység küzdelme jelenik meg, míg a vers utolsó szakaszában mindkettő pusztulásának látomása olvasható stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont

Tökéletesen összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat

5 pont

Összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, részben helyes fogalomhasználat 4 pont,

helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 3 pont,

logikus gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 2 pont,

töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 1 pont.

Helyesírás

5 pont

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

a. Konkrét, explicit információk felismerése és visszakeresése. Rövid válasz megfogalmazása. Pl. A Herbsgold Fesztivál az Ausztria és Magyarország között vasfüggönyként húzódó határ 1989. szeptember 11-én megtörtént hivatalos megnyitásának állít emléket.

5 pont

b. Nyelvi elemek és gondolatok értelmezése. Denotatív és konnotatív, helyi és alkalmi jelentések értelmezése. Pl. Konkrét, fizikai határ; politikailag és emberileg fájdalmas valóság; az emberek, férfi és nő, vallások, népek közötti határok, a határátlépés tilalmának kollektív traumája.

5 pont

c. A publicisztikai stílusréteg megnevezése (2 pont), indoklás (3 pont)

5 pont

d. Témához való igazodás

5 pont

Az érvelés követelményeinek betartása

5 pont

Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvi igényesség, helyesírás

5 pont

Megjegyzés: A feladatok sorrendjének betartása nem kötelező. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást. Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

a. választott alkotás műfajának jellemzői

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Madách*: romantikus drámai költemény, emberiségköltemény: olvasásra szánt drámai mű, melynek középpontjában filozófiai kérdések állnak, létértelmező, bölcseleti indíttatásából fakad, hogy benne a lírára jellemző vonások erőteljesen vannak jelen; a költőiség egyenrangúvá válhat a drámaisággal, a gondolatiság a drámai cselekményességgel; az egyetemes létértelmezés igényével lép fel, az emberi lét, a történelem végső kérdéseire keresi a választ, ezért világának megformálásához gyakran használ fel mítoszi, bibliai vagy mesei elemeket; a dráma világ stilizált, szinte rítusszerű. A szereplők nem drámai értelemben vett jellemeik, hanem inkább allegorikus alakok, egy-egy eszme megtestesítői; valójában egy lírai én többszólamú, egymással vitatkozó, ám egymást kiegyenlítő gondolatainak szereplőkbe való kivetülései;

Móricz: realista-naturalista regény; realista sajátosság: önteremtő modern ember vonásai; társadalmi probléma: a paraszti sorsból kiemelkedni akaró egyén lehetőségei; társadalmi rétegződés, ellentét: úr – paraszt; gazdag paraszt – szegény paraszt; föld- és munkaszeretet; naturalista emberfelfogás: az ember biológiai adottságai és társadalmi körülményei által meghatározott; részletező környezetrajz, ösztönös reakciók, szereplők nyelvhasználata; szereplők mentalitása: tudatlanság, állati sorsban tengődő parasztlakó világa, anyagi, szellemi elmaradottság,

változásra képtelenség; irigység, agresszivitás; Turi Dani alakja: felfokozott szexualitás, birtoklásvágy, az ölés ösztöne, úrgyűlölet *stb.*),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*,

részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*,

részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*,

kísérlet a válaszáadásra *1 pont*.

b. térszerkezet és szereplő

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz *5 pont*

(pl. Madách: szervezőelve az ellentét: keretszínek: I. szint: normaadó – mennyek, paradicsom: az Úr mint teljesség, ellentétek egysége; I. 1–2. szín; a két szint határa – pálmafás vidék I. 3., 15. szín, itt fogalmazza meg kérdéseit: először Luciferhez, majd az Úrhoz; álomszínek: II. szint: normakövető – színtere a föld, valójában Ádám tudata: benne Lucifer vezetésével éli végig az emberiség történelmét és saját léttörténetét, tudásszerzésének útját: I. 4 – 14. szín: 1. történelmi színek: ókor: Egyiptom I. 4. szín, Athén I. 5. szín, Róma I. 6. szín; középkor: Konstantinápoly I. 7. szín, Prága I. 8., 10. szín; „álom az álomban” újkor: Párizs I. 9. szín: együtt jelentkeznek a korábbi eszmék, Éva két alakban jelenik meg; újkor: London 11. szín; utópisztikus színek: Falanszter I.12. szín, az Úr I.13. szín, Eszkimó I.14. szín; Párizs az aranymetszés – a 15. szint nézve – és a felezőpont – az álomszíneket nézve – szerint kiemelt szín: a műben megjelenő koreszmék alapvetően etikai rendszerét Madáchnál a francia forradalom hármasszava tartja össze; a lineáris előrehaladás és a körforgás egyensúlyát úgy érvényesíti, hogy minden koreszme már a következő színre megsemmisül, elkorcsosul, így Ádám szükségszerűen újra és újra csalódik, ismét lelkesedik, hisz Éva hatására is, cselekszik, küzd, majd szemlélődik;

Móricz: rendezőelve az ellentét alakzata; feszültségteremtő; az események helyszíne Kiskara, a falu a sár-lét világa: T.D. visszahúzó erők működésüként is érzi; az utca, a mező, a szoba, a ház, a kastély; nyílt és a zárt tér váltakozása; metaforizálódása a szereplőhöz való viszonyban: Dani és felesége, Takács Erzsike konfliktusa abban is kifejeződik, hogy más–más térben érzik magukat elemükben és eltér a térhasználatuk; Turi Dani aktivitásának, dinamizmusának a nyílt tér felel meg, amelyet alakíthat, s ezáltal birtokolhat; ez a térbeli terjeszkedés összefügg azzal, hogy a gondolkodása a jövőre irányul, másrészt azzal, hogy személyiségének meghatározó vonása a szerzésvágy; Takács Erzsike a zárt tér kapcsolódik, a ház, a szoba, a konyha; tevékenységének a célja az, hogy ezt a teret elhatárolja, megtartsa változatlanul, így akarja birtokolni a világát és ebbe szeretné bekebelezni, bezárni Danit is; két szereplő közti ellentét a regényben kibomlik társadalmi, lélektani és szimbolikus szinten is *stb.*)

érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*,

részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*,

részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*,

kísérlet a válaszáadásra *1 pont*.

c. egyéniség és közösség viszonya

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz *5 pont*

(pl. Madách: kérdésselvetése: hogyan formálja a történelmet a gondviselés, hogy a nagy egyéniség, hogyan a tömeg; az egyéniség és közösség viszonyának problémája végigkíséri Ádám útját a történelemben; az eszmék következetesen váltakoznak aszerint, hogy az egyéni vagy a közösségi vonatkozásuk hangsúlyosabb: Egyiptom – egyéni: szabadság, Athén – közösségi: egyenlőség, Róma – egyéni: élvezetek, Konstantinápoly – közösségi: testvériség, Prága 1–2. – egyéni: tudomány, Párizs – közösségi: szabadság, egyenlőség, testvériség, az eszmék együttes megvalósulása, London – egyéni: szabad verseny, falanszter – közösségi: egyformaság, úr – egyéni: menekülés az anyagtalanságba; a hó és jégvilágban nincs eszme, állati küzdelem a létfenntartásért, a testvériség elkorcsosulása; az eszme születése mindig egyéni teljesítménynek látszik, bukása viszont a tömeg sorsában bontakozik ki; közösségi-társadalmi létből a magánszféra valamely területére húzódik vissza Ádám: a fiatal férfi a kéjbe, az érett a tudományba, az öreg a halálba; ellentmondásos viszony, föloldhatatlan ellentét: sosem kerülnek egymással egyensúlyba, harmóniába; a nagy egyéniségek, a világfordító eszmék elbuknak, mert a tömeg befolyásolható, manipulálható, szolgálalkú, öntudatlan, szüksége van maga fölött hatalomra, irányításra, nem eszméért száll harcba, hanem öntudatlan hatalomvágyból; a tömeg háládatlansága ellenére is küzdeni, tenni kell;

Móricz: Turi Danit az elbeszélő is kiemeli, „különös forradalomként” emlegeti a hagyományos gazdálkodási elvek megváltoztatását; közössége bolondnak nevezi; vágya a földszerzés, a meggazdagodás, a paraszti sorsból való felemelkedés; fiából urat nevelni; az önmegvalósítás, sikerének útja: öröksége, újít, földszerzés fokozatai, munkaszeretet, a nők szerepe – érvényesülés minden színtéren; a tragikus bukásának okai: magányosan küzd a közösség érdekében is, értékei pozitívak mindaddig, amíg az önteremtő, gondolkodó ember értékei; ellentétbe kerül közösségével: hagyományos paraszti mentalitás – a modern gondolkodással, a paraszti sors a Karay grófok göggjével; ösztönei, indulatai, agresszív viselkedése visszahúzó erők, normasértővé válik, nagyravágyása minden emberi határt átlépő – I. lépcső motívum, isteni göggel tekint szét, gyilkol, a társadalom és az isteni törvények szerint is buknia kell, mindent elveszít stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,
részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

d. címértelmezés

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz, a témát meghatározó sajátossága 5 pont

(pl. *Madách*: műfajmegjelölő cím: Ádám küzdelme létének és személyiségének kiteljesítéséért általánosan az emberi sorsot és törekvéseket képviseli; a küzdés mint az egyetlen etikus létforma, kezébe kívánja venni a sorsát, maga akar dönteni, ám rá kell döbbsennie, hogy a létezés és a halál az ember döntési körén kívül eső kérdés I. Éva terhessége; tragédiája, hogy legfontosabb kérdései nem a tudás, hanem a hit szférájába tartoznak, így nem kaphat rájuk megnyugtató választ I. az egyes ember végességére vonatkozó kérdés, melynek nézőpontjából az ésszerűség, a tudás számára megkérdőjeleződik a tevékeny, küzdelmekkel teli élet értelme; az Úr válasza arra világít rá, ha az ember tudná, hogy az emberiség történelméből hiányzik a cél, akkor hiábavalónak ítélné a küzdelmet;

Móricz: metaforikus cím; ellentét: sár és arany jelentései a regényben: Dani mondja Erzsiről: törekeny, sovány, Dani önmagáról: tehetetlen, nyomorult felesége konokságával szemben; otthonát mint zárt teret börtönnnek érzi, visszahúzó erőként; Dani Takács Gyuriról, és fordítva: semmiember, gyáva; Dani faluról, az életről: szegénység, nyomor, kilátástalanság, az első rész végén még lázad, küzd mitikus hősként ellene; arany – a tehetséges, önmegvalósító ember, aki képtelen kitörni a sárból, az ösztönök, indulatok általi meghatározottságából, Istenre hárítja a felelősséget, kudarcának okát a regény végén stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,
részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

Az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása, logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalomhasználat

5 pont

Összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása 5 pont,

összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek részleges betartása 4 pont,

helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 3 pont,

helyenként töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 2 pont,

töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat, kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

Helyesírás

5 pont

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.